

ЗА ОЦЕНУВАЊЕТО НА ФОТОГРАФИИТЕ

Зоран Здравев, MPSA, S IAAP, КМФ НФУ

ФОТО ГРУПА ШИРОК АГОЛ, НАЦИОНАЛНА ФОТО УНИЈА НА МАКЕДОНИЈА

Како се оценува фотографија од креативен и уметнички аспект, пратена на конкурс организиран од PSA, FIAP, IAAP?

Оценувањето на фотографиите од креативен и уметнички аспект на конкурси организирани од PSA (Photographic Society of America), FIAP (Fédération Internationale de l'Art Photographique), или IAAP (International Association of Art Photographers) се изведува според строго дефинирани критериуми и насоки. Овие организации поттикнуваат објективност и високи стандарди во оценувањето. Вообичаено, процесот вклучува следниве аспекти:

1. Креативност и оригиналност

- **Идеја:** Колку е уникатна идејата зад фотографијата? Дали покажува иновативен пристап или перспектива?
 - **Композиција:** Како се користени визуелните елементи за да се раскаже приказна или да се создаде силен визуелен впечаток?
 - **Манипулација** (кога е дозволена): Дали манипулацијата додава вредност или ја намалува уметничката вредност на фотографијата?
-

2. Техничка изведба

- **Експозиција:** Дали фотографијата има правилна осветленост, контраст и баланс на боите?
 - **Фокус и остринa:** Дали главниот субјект е правилно фокусиран? Дали е постигната техничка прецизност?
 - **Контрола на детали:** Особено во уметничките фотографии, се цени вниманието на деталите, како текстура, тоналитет и динамика.
-

3. Естетика и визуелна привлечност

- **Баланс:** Хармонија во распоредот на елементите во рамката.
- **Боја или тоналитет:** Дали боите (или нијансите во црно-бело) придонесуваат за уметничкиот израз?
- **Драматичност:** Колку успешно фотографијата предизвикува емоции кај гледачот?

4. Усогласеност со темата

- **Интерпретација на темата:** Дали фотографијата успешно одговара на зададената тема на конкурсот?
- **Погодност:** Колку добро фотографијата комуницира со гледачот и ја претставува суштината на темата?

5. Влијание и емоција

- **Прв впечаток:** Дали фотографијата веднаш привлекува внимание?
- **Раскажување приказна:** Дали фотографијата пренесува силна порака или создава простор за интерпретација?
- **Емоционален ефект:** Колку успешно фотографијата буди чувства кај гледачите?

Процес на оценување

1. **Жири-комисија:** Секој конкурс има панел од тројца или повеќе судии кои се искусни фотографи. Судиите често доаѓаат од различни културни и уметнички позадини.
2. **Систем за оценување:**
 - Се користи нумеричка скала (на пр., 1 до 10 или 1 до 9) за одредување на вкупниот скор.
 - Судиите дискутираат или индивидуално ги даваат своите оценки.
3. **Крајна селекција:** Фотографиите со највисоки оценки добиваат награди или влегуваат во изложбата.

Дополнително, конкурсите организирани од PSA, FIAP и IAAP имаат категории како „Монохром“, „Боја“, „Фото-журнализам“, „Патувачка фотографија“, и други, при што критериумите се приспособени на спецификите на категоријата.

Дали техничката изведба треба прва да се оцени и дали ако фотографијата не е добра од технички аспект треба да оди понатаму во оценувањето?

Дилема е сосема оправдана и е честа тема на дискусија меѓу фотографите и судиите. Дали техничката изведба треба да биде „филтер“ пред да се оцени креативниот и уметничкиот аспект на фотографијата? Еве како може да се разгледа овој проблем:

1. Техничката изведба како основен критериум

- **Зошто е важна?**
Техничката прецизност (експозиција, фокус, остријата, боите, длабочина на поле) е основа за висококвалитетна фотографија. Ако фотографијата не ги исполнува техничките стандарди, тоа може да го наруши нејзиниот целокупен впечаток.
- **Филтер за понатамошна евалуација:**
Во многу натпревари, фотографиите кои имаат очигледни технички недостатоци (заматеност, пре-експонираност, лоша обработка) се дисквалификуваат или добиваат значително пониски оценки, дури и ако се креативно инвентивни.

Пример: На конкурс за монохром фотографии, ако балансот на тоновите и текстурите не се правилно обработени, фотографијата може да го изгуби својот уметнички потенцијал.

2. Исклучоци кога уметничкиот аспект може да преовладее

- **Намерни технички недостатоци:**
Во некои случаи, фотографите намерно ги користат техничките „грешки“ за уметнички израз, како на пример:
 - Намерно заматување за да се нагласи движење.
 - „Грануларен“ изглед кај аналогни или дигитално обработени фотографии за да се постигне одредена атмосфера.
- **Пример:** Фотографија со силна креативна идеја и длабока емоција може да добие висока оценка дури и ако има технички недостатоци, но само ако тие недостатоци не го одвлекуваат вниманието од пораката на фотографијата.

3. Балансиран пристап при оценувањето

Во пракса, многу жири-комисии следат принцип на балансирање помеѓу техничките и уметничките аспекти:

1. **Прво техничка проверка:**

Фотографијата мора да ги исполни минималните технички стандарди за да биде земена предвид.

Пример: Ако фотографијата е толку заматена што не може да се разбере нејзината содржина, тоа е основа за елиминација.

2. **Оценка на креативност и уметнички израз:**

Кога техничката основа е задоволена, акцентот се префрла на уметничкиот квалитет.

3. **Контекст на темата:**

Ако темата дозволува експериментирање (на пример, „Апстрактна фотографија“), тогаш критериумите за техничка изведба може да бидат пофлексибилни.

4. Како го прават тоа во PSA, FIAP и IAAP?

Овие организации ги поставуваат своите критериуми, но генерално, техничката изведба е важен дел од процесот. Најчесто:

- **PSA:** Повеќе се фокусира на балансиран пристап (техничка + креативна оценка).
- **FIAP:** Почитува автентичноста и оригиналноста, но техничките стандарди се високи.
- **IAAP:** Често поттикнува експериментирање, особено во уметничките категории, но основната техничка изведба не се занемарува.

Заклучок

Техничката изведба треба да биде критериум за елиминација на фотографиите кои имаат сериозни недостатоци. Сепак, кога фотографијата е технички солидна, нејзината креативност и уметнички израз се одлучувачки за нејзиниот успех. Овој пристап обезбедува фер и квалитетна евалуација која ги наградува фотографите што ги комбинираат техниката и уметноста.

Што и како се оценува?

1. Креативност и оригиналност

Што се оценува?

- **Идеја и концепт:** Дали фотографијата има уникатен пристап или приказна? Има ли нешто што ја издвојува од останатите?
- **Перспектива:** Како е избран аголот на снимање? Дали фотографот користел иновативни методи за снимање?
- **Експериментирање:** Користење на техники кои го надминуваат стандардното (апстрактни елементи, светлина, сенки и боја).

Како се оценува?

- Фотографијата добива високи оценки ако успева да ја ангажира фантазијата на гледачот или ако има уникатен стил кој ја прави посебна.
- Пример: Фотографија со неочекувана игра на светлина и сенка која создава ново значење на сцена.

2. Техничка изведба

Што се оценува?

- **Експозиција:** Дали светлоста и контрастот се правилно балансирани?
- **Фокус:** Дали главниот субјект е јасен и остар?
- **Детали:** Колку добро се репродуцирани текстурите и фини деталите?
- **Бои:** Дали боите се природни (или намерно изменети) и соодветни на атмосферата?
- **Компресија:** Особено кај дигитални фотографии, дали компресијата ги намали квалитетот и деталите?

Како се оценува?

- Судиите внимателно го анализираат секој аспект, барајќи балансиран резултат без технички грешки.
- Пример: Во портретна фотографија, очите на субјектот мора да бидат остри и фокусирани.

3. Композиција

Што се оценува?

- **Распоред на елементите:** Како се поставени субјектите и елементите во рамката? Дали создаваат хармонија или целосност?
- **Правило на третини и баланс:** Дали фотографот користи класични правила или ги прекршува успешно за уметнички ефект?
- **Водечки линии:** Како линиите и облиците во фотографијата го водат погледот на гледачот?

Како се оценува?

- Добра композиција ги води очите на гледачот низ фотографијата на природен начин.
- Пример: Пејзажна фотографија со река која ја „води“ сцената до планините во позадина.

4. Естетика

Што се оценува?

- **Визуелна привлечност:** Дали фотографијата е пријатна за око?
- **Боја и текстура:** Како фотографот ја користел бојата или текстурата за да ја подобри сцената?
- **Тоновни:** Дали контрастот е правилно распореден (особено во црно-бели фотографии)?

Како се оценува?

- Судиите бараат хармонија која остава впечаток и ја подобрува темата на фотографијата.
- Пример: Монокром фотографија со длабоки црни и нежни сиви нијанси.

5. Влијание и емоција

Што се оценува?

- **Емоционален ефект:** Дали фотографијата предизвикува емоции кај гледачот (возбудување, меланхолија, восхит)?
- **Приказна:** Дали фотографијата раскажува приказна или пренесува порака?
- **Драматичност:** Како фотографијата го користи светлото, сенките или други елементи за да создаде „театар“?

Како се оценува?

- Ова често е најсубјективниот аспект. Судиите ги вреднуваат фотографиите кои оставаат длабок впечаток.
 - Пример: Фото-журналистичка фотографија која раскажува трогателна приказна за човечка состојба.
-

6. Усогласеност со темата

Што се оценува?

- **Интерпретација:** Дали фотографијата соодветствува на зададената тема на конкурсот?
- **Оригиналноста:** Дали фотографот ја толкува темата на уникатен начин?
- **Јасноста:** Дали пораката е лесно разбирлива и соодветно комуницирана?

Како се оценува?

- Фотографиите кои не одговараат на темата често се елиминираат во оваа фаза.
 - Пример: На тема „Портрети“, фотографија на пејзаж нема да биде релевантна.
-

7. Техничка и естетска иновација

Што се оценува?

- **Техники:** Дали фотографот користел нови или неконвенционални методи за обработка или фотографирање?
- **Употреба на технологија:** Креативна употреба на дрoнови, долги експозиции, макро-фотографија или други напредни техники.
- **Интеграција на пост-продукција:** Дали обработката ја подобрува фотографијата без да изгледа претерано?

Како се оценува?

- Овој аспект ја наградува инвентивноста и технолошката софистицираност.
 - Пример: Нокна фотографија со долга експозиција која совршено ја прикажува Млечниот Пат.
-

Заклучок

Во идеален случај, фотографијата треба да постигне баланс меѓу техничката совршеност, креативноста и емоционалниот ефект. Добра фотографија е онаа која ја обединува техниката и уметноста во целосен, впечатлив израз. Ако имаш потреба од конкретни примери за секој аспект или прашања за како да ги подобриш своите фотографии за натпревари, слободно прашај!